_História Slovenska (Dejiny Slovenska) - 09.časť – Snaha o slovenskú autonómiu do roku 1938 :)

Roku 1918

- **17. 11.** - na ľudovom zhromaždení v Ružomberku dal Andrej Hlinka (1864-1938) odhlasovať rezolúciu, na ktorú prisahali prítomní Slováci: „Žiadame na základe samourčovacieho práva národov vybudovať si na území Slovákmi obývanom samostatný slovenský štát v rámci ľudovej republiky česko-slovenských zemí“,

- **6. 12.** - Dr. Milan Hodža podpísal v Budapešti dohodu o dočasnej demarkačnej čiare medzi Slovenskom a Maďarskom,

- **7. 12.** - pražská vláda poverila Vavra Šrobára vedením ministerstva s plnou mocou pre Slovensko,

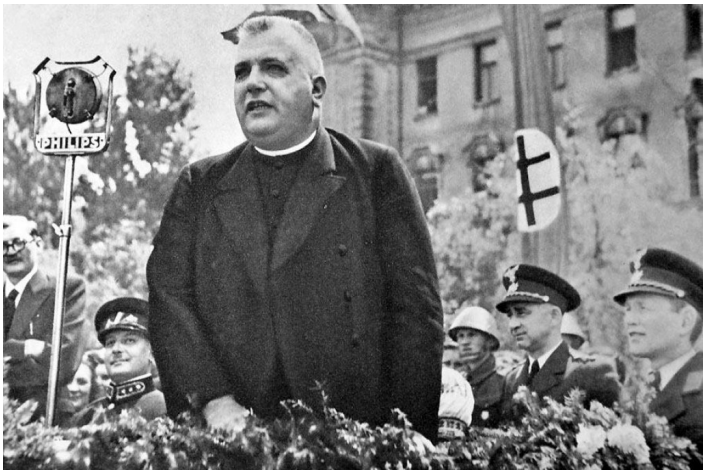
- **10. 12.** - Národné zhromaždenie v Prahe schválilo zákon „o mimořádných přechodných opatřeních na Slovensku“ (osobná diktatúra Vavra Šrobára). Na tomto základe Vavro Šrobár odovzdal štátnu moc na Slovensku do rúk hŕstky kolegov T. G. Masarykom odchovaných „hlasistov“,

- **11. 12.** - Východno-slovenská rada vyhlásila v Košiciach Slovenskú ľudovú republiku. Podobné demonštrácie sa udiali aj v Prešove, Humennom, Levoči, Spišskej Novej Vsi a inde. Ich obsahom bola osobitná štátnosť Slovenska bez akejkoľvek podriadenosti Čechám alebo Maďarsku. České vojská, ktoré postupne obsadzovali Slovensko, už koncom decembra likvidovali tieto prejavy,

- **12. 12.** - Vavro Šrobár spolu sa so 14 „vládnymi referentami“ usadil v Žiline a začal spravovať Slovensko,

- **13. 12.** - Andrej Hlinka odmietol ponuku Šrobára za referenta pre katolícke veci (podriadeného úradníka jeho vlády),

- **19. 12.** - Andrej Hlinka obnovil v Žiline SNS. Za účasti asi 300 osôb bol zvolený za jej predsedu. Medzi inými sa na zhromaždení zúčastnil i profesor teológie z Nitry, Dr. Jozef Tiso (1887-1947).

Dr. Jozef Tiso

Roku 1919

- **1. 1.** - činnosť obnovila Matica slovenská,

- **16. 1.** - Andrej Hlinka začal vydávať v Ružomberku orgán SNS *Slovák*, ktorý sa stal tlmočníkom národne uvedomených za vlastnú štátnosť. V titule niesol heslo: „Za Boha, za Národ, za Štát“. Po prijatí česko-slovenského zákona na ochranu štátu 3. 3. 1923 bolo toto heslo skrátené na „Za Boha, a Národ“,

- **11. 2.** - proti príchodu Šrobárovej vlády do Bratislavy protestovali štrajkom obchody, reštaurácie, dodávatelia elektriny a plynu,

- **12. 2.** - bratislavské robotníctvo spolu so širšími vrstvami obyvateľov vyhlásili štrajk proti Šrobárovej vláde. České vojsko strieľalo do davu a zavraždilo 8 osôb,

- **25. 3.** - keďže štrajky, protesty a rozličné výtržnosti na Slovensku neprestávali, minister Šrobár vyhlásil štatárium (náhle vojenské právo, stanné právo) na celom území Slovenska,

- **14. 4.** - Štátna rada v Prahe ako najvyšší správny orgán nového štátu vydala dokument, podľa ktorého „Slovensko bolo anektované k Československému štátu následkom okupácie Slovenska československou

Copyright © 2013 - 2026 Encyklopédia poznania

brannou mocou“,

- **4. 5.** - pri leteckom nešťastí neďaleko Bratislavy zahynul generál Milan Rastislav Štefánik (1880-1919),

- **20. 5.** - na územie Slovenska začali prenikať maďarské boľševické ozbrojené skupiny,

- **5. 6.** - Česko-slovenská vláda vyhlásila vojenskú diktatúru na Slovensku,

- **6. 6.** - do Košíc vtiahol 46. pluk maďarskej boľševickej armády. Proletariát a židovstvo privítali vojsko jasotom a nadšením,

- **16. 6.** - bola vyhlásená samostatná Slovenská republika rád,

- **30. 6.** - maďarské boľševické vojsko sa na príkaz predstaviteľov Dohody začalo sťahovať z územia Slovenska. To znamenalo aj koniec Slovenskej republiky rád,

- **12. 8.** - na ľudovom zhromaždení v Žarnovici Andrej Hlinka predstavil text *Pittsburskej dohody*,

- **22. 8.** - Andrej Hlinka napísal otvorený list ministerskému predsedovi Vlastimilovi Tusarovi, v ktorom poukazoval na neprijateľné koloniálne spôsoby českej vlády na Slovensku,

- **28. 8.** - Andrej Hlinka sa spolu so svojim sprievodom vybral do Paríža, aby na mierovej konferencii predložil sťažnosti Slovákov na následky začlenenia do česko-slovenského štátu bez autonómie, ktorá mu bola zaručená v Pittsburgu. Po komplikovanom vycestovaní a cestovaní[1] bol pričinením českých delegátov francúzskou políciou vyzvaný opustiť územie krajiny. Pred odchodom stihol ešte vytlačiť a mnohým účastníkom konferencie odovzdať dokument *Za mier v strednej Európe - Memorandum Slovákov mierovej konferencii*. Po príchode do Ružomberka bol zatknutý,

- **10. 9.** - bola v Saint-Germain-en-Lay vo Francúzsku podpísaná dohoda s Rakúskom. Rakúsko postúpilo Česko-Slovensku územie Čiech, Moravy a Sliezska.

Roku 1920

- **19. 2.** - poslanec Dr. F. Juriga žiadal ústavné uzákonenie decentralizácie štátnej správy, aby sa čs. republika „vyvinula na základe skutočne demokratickom, na základe federalistickom“,

- **29. 2.** - Národné zhromaždenie schválilo ústavu Česko-slovenskej republiky a jazykový zákon, ktorý hovoril o „československom“ jazyku,

- **28. 4.** - Andrej Hlinka bol na základe zvolenia do pražskej snemovne prepustený z väzenia,

- bola v Trianone podpísaná mierová zmluva s Maďarskom. Maďarsko postúpilo Česko-Slovensku územie Slovenska a Podkarpatskej Rusi.

Roku 1921

- **15.-16. 5**., sa konal v Prahe ustanovujúci zjazd Komunistickej strany Československa,

- **14. 9.** - francúzsky denník publikoval rozhovor s prezidentom ČSR T. G. Masarykom, v ktorom vyhlásil „*Niet slovenského národa, to je výmysel maďarskej propagandy*.“

Roku 1922, 3. 8. - SĽS na svojom treťom zjazde v Žiline vydala „Žilinské memorandum“ adresované prezidentovi republiky, Spoločnosti národov v Ženeve a Konferencii veľvyslancov veľkých mocností v Paríži, v ktorom vyžaduje uznanie a uplatnenie samourčovacieho práva slovenského národa formou autonómie.

Roku 1923 - po voľbách v septembri sa SĽS stala najsilnejšou politickou stranou na Slovensku.

Roku 1924, 25. 1. - bola podpísaná česko-slovensko-francúzska spojenecká zmluva.

Roku 1925, 17. 10. - SĽS bola premenovaná na Hlinkovu slovenskú ľudovú stranu (HSĽS).

Roku 1927, 15. 1. - HSĽS po prijatí jej podmienok vstúpila do československej vlády. Jednou z podmienok bolo zrušenie ministerstva s plnou mocou pre správu Slovenska.

Roku 1928, 1. 1. - *Slovák* uverejnil článok profesora Tuku *V desiatom roku Martinskej deklarácie. Štátofilozofická úvaha.* Odvolávajúc sa v ňom na tajnú klauzulu o skúšobnom období desiatich rokov naliehal na zaradenie

zásad *Pittsburskej dohody* do ústavy ČSR. Bol obžalovaný z vlastizrady.

Roku 1929

- **5. 10.** - Vojtech Tuka bol odsúdený na 15 rokov väzenia,

- **8. 10.** - HSĽS protestovala proti odsúdeniu Dr. Tuku a odvolala z vlády svojich ministrov Dr. J. Tisu a Ľ. Labaja. Tým prešla do opozície,

- **12. 10.** - T. G. Masaryk označil v liste Andrejovi Hlinkovi *Pittsburskú dohodu* za falzifikát.

Roku 1930, 8. 5. - za podpredsedu HSĽS bol zvolený Dr. Jozef Tiso.

Roku 1931, december - ČSR postihla silná hospodárska kríza.

Roku 1933

- v noci zo soboty 21. januára na nedeľu 22. januára došlo vo Svätoplukových kasárňach v Žideniciach (obec neďaleko Brna) k nepodarenému pokusu o fašistický vojenský prevrat. Táto udalosť vstúpila do histórie ako tzv. Židenický puč,

- **16. 2.** - bol podpísaný pakt *Malej dohody*[2] na obranu proti Maďarsku,

- **16. 10.** - na ľudovom zhromaždení vo Zvolene Andrej Hlinka a Martin Rázus vyhlásili spoločný postup HSĽS a SNS o autonómiu Slovenska utvorením „Autonomistického bloku“,

- sa uskutočnili búrlivé oslavy 1100. výročia vysvätenia Pribinovho kostola v Nitre, kde proti vôli vlády vystúpil Andrej Hlinka.

Roku 1934

- **3. 6.** - sa ČSR oficiálne prihlásila k francúzsko-sovietskemu návrhu východného paktu založeného na kolektívnej bezpečnosti,

- **9. 6.** - ČSR nadviazala plné diplomatické styky so Sovietskom zväze (ZSSR).

Roku 1935

- po abdikácii Tomáša G. Masaryka sa prezidentom ČSR stal Dr. Edvard Beneš. Rozhodujúce hlasy HSĽS mu zabezpečil poslanec Dr. Jozef Tiso za prísľub, že Beneš „do roka po svojom zvolení za prezidenta vyrieši slovenskú otázku uskutočnením autonómie Slovenska“. Dr. Beneš tento svoj sľub nikdy nesplnil,

- **5. 11.** - za predsedu vlády ČSR bol po prvýkrát menovaný slovák Dr. Milan Hodža.

Roku 1936

- **16. 5.** - ČSR uzavrelo zmluvu o spojenectve a vzájomnej pomoci zo ZSSR,

- **v septembri** - na zjazde HSĽS sa okrem zahraničných hostí zúčastnil aj Dr. Milan Hodža. Autonomistické požiadavky HSĽS odmietol a strana prešla do tvrdej opozície. Strana kritizovala prosovietsku zahraničnú politiku ČSR.

Copyright © 2013 - 2026 Encyklopédia poznania

Prezident Beneš v roku 1936 v Trnave

Roku 1937, 14. 9. - zomrel Tomáš G. Masaryk.

Roku 1938

- Adolf Hitler vydal podrobné vojnové smernice k útoku na ČSR,

- jubilejný rok 20. výročia podpísania *Pittburskej dohody* dal HSĽS príležitosť, aby zintenzívnila svoju činnosť na jej uplatnenie a začlenenie do Ústavy ČSR. Vstúpila doň s heslom „V novom roku do útoku!“,

- **4. 3.** - senátor HSĽS Karol Mederly predložil Senátu v Prahe návrh na riešenie vzťahu medzi Slovákmi a Čechmi v spoločnom štáte,

- **15. 3.** - prezident ČSR Dr. Edvard Beneš odmietol uznanie osobitného slovenského národa a autonómiu Slovenska,

- **21. 3.** - v pražskom parlamente Dr. Jozef Tiso odmietol fikciu čechoslovakizmu,

- **29. 3.** - Dr. Jozef Tiso v pražskom parlamente opätovne zdôraznil, že HSĽS stojí na pôde ČSR, ale neprestane naliehať na uskutočnenie autonómie Slovenska v rámci spoločného štátu s Čechmi,

- **16. 8.** - zomrel Andrej Hlinka,

Pohreb Andreja Hlinku

- **29.-30. 9.** - bol podpísaný *Mníchovský diktát*,

- **september-október** - slovenské strany požadovali autonómiu Slovenska,

Copyright © 2013 - 2026 Encyklopédia poznania

Obsadenie Sudet Nemcami 1. októbra 1938

- **8. 10.** - po prijatí ústavného zákona Národným zhromaždením v Prahe sa Slovensko stalo autonómnou krajinou Česko-Slovenska,

- **9. 10.** - prvá autonómna vláda Slovenska slávnostne prišla do Bratislavy a ujala sa vykonávania štátnej moci na Slovensku. Toho istého dňa začali v Komárne rokovania s Maďarmi o ich požiadavkách voči Slovensku v zmysle *Mníchovskej dohody*,

- **25. 10.** - Česko-slovenská delegácia odsúhlasila odstúpenie Devína Nemeckej ríši.

- **26. 10.** - minister dopravy slovenskej autonómnej vlády Ján Lichner navrhol Dr. Milanovi Hodžovi pripraviť vojenský zásah proti autonómii Slovenska,

- **2. 11.** - ministri zahraničia Nemeckej ríše a Talianskeho kráľovstva podpísali dohodu, *Viedenská arbitráž*, ktorou „riešili" maďarsko-slovenský spor o pohraničné územia. Pririekli Maďarsku 10 390 km^2 územia Slovenskej krajiny, na ktorom bývalo 859 885 obyvateľov,

- **24. 11.** - slovenské obyvateľstvo bývajúce na území, ktoré česko-slovenská vláda prepustila Poľsku, napadlo poľskú hraničnú komisiu. Deň na to poľské vojsko prekročilo hranicu a vniklo na územie Slovenska. Dr. Tiso dal rozkaz, aby česko-slovenské jednotky odrazili poľský útok. Došlo k prestrelkám so stratami na obidvoch stranách,

- **30. 11.** - federálny parlament v Prahe zvolil za prezidenta Česko-Slovenskej republiky Dr. Emila Háchu.

Roku 1939

- **20. 1.** - prezident Emil Hácha menoval tretiu vládu Slovenskej krajiny. Jej predsedom bol opäť Dr. Tiso,

- **27. 1.** - Česko-slovenská vláda vydala 2 dekréty o revízii získaného občianstva a o vysídlení niektorých cudzincov. Boli to prvé protižidovské opatrenia platné pre celé územie Česko-Slovenska. Postihli asi 20000-30000 osôb,

- **12. 2.** - na tajnej schôdzi niektorých českých ministrov a poradcu prezidenta bolo dohodnuté zmocnenie Slovenska vojenským pučom. Ten istý deň prijal Dr. Vojtecha Tuku prepusteného z českého väzenia Adolf Hitler,

- **1. 3.** - na zasadaní ministerskej rady v Prahe českí ministri vyčítali Slovákom obsah vládneho programu Dr. Jozefa Tisu, ktorý považovali za protištátny. Ministerský predseda Beran vyhlásil: „*Musíme sa dohodnúť, alebo rozísť.*",

- **9. 3.** - na zasadnutí česko-slovenskej vlády v Prahe, polícia zaistila Karola Sidora a bola odstránená legitímna vláda Slovenska. Na Slovensku českí generáli vyhlásili stanné právo a dali uväzniť popredných slovenských politických činiteľov. Po návrate Sidora do Bratislavy sa stretol s Dr. Jozefom Tisom na porade Výkonného výboru predsedníctva HSĽS-SSNJ, aby prerokovali situáciu. Porada pokladala zásah prezidenta Háchu za nezákonný,

- **11. 3.** - prezident republiky vymenoval novú slovenskú vládu na čele s Karolom Sidorom,

- **12. 3.** - po návšteve nemeckých osobností u Karola Sidora a jeho odmietnutí okamžitého vyhlásenia Slovenskej samostatnosti, súhlasil by až po rozhodnutí slovenských ústavných činiteľov, stal sa pre Nemecko neprijateľným politikom,

- **12. 3.** - ústavní činitelia Slovenska rozhodli o prijatí pozvania Adolfa Hitlera (1889-1945) Jozefom Tisom do Berlína. Stretli sa o 18. hodine. Rozhovor trval 75 minút. Hitler v ňom vyhlásil, že sa rozhodol zlikvidovať „zvyšné

Copyright © 2013 - 2026 Encyklopédia poznania

Čechy“. Ak sa Slovensko rozhodne pre samostatnosť, je ochotný uznať ju a zaručiť Slovákom ich nezávislosť. Ináč ho ponechá svojmu osudu.

Dr. Tiso u Adolfa Hitlera

[1] Cestoval cez Poľsko, Rumunsko, Taliansko a Švajčiarsko.

[2] ČSR, Juhoslávia, Rumunsko.

Copyright © 2013 - 2026 Encyklopédia poznania